

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika (www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1958049_RegNr_I1-4090-281/2020

<http://www.infolex.lt/tp/1958049>

Administracinė byla Nr. I1-4090-281/2020
Teisminio proceso Nr. 3-61-3-02145-2020-9
Procesinio sprendimo kategorijos: 37.2; 55.1.3

(S)

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. gruodžio 1 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Mefodijos Povilaitienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Henriko Sadausko ir Gedimino Užubalio, rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo **T. R.** skundą atsakovui Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, trečiasis suinteresuotas asmuo Vilniaus pataisos namai dėl nutarimo panaikinimo.

Teismas

n u s t a t ė :

Pareiškėjas **T. R.** teismui pateikė skundą, prašydamas panaikinti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Kalėjimų departamentas) 2020-05-29 nutarimą (toliau – ir Nutarimas) dėl perkėlimo į kitą pataisos įstaigą Nr. T-141 (b. l. 1–6, 21–22).

Nors pareiškėjas nurodo ginčijamo Nutarimo numerį T-141, teismas pastebi, kad tai yra Pravieniškių PN-AK gauto dokumento registracijos numeris, o ginčijamo Nutarimo priėmimo numeris yra NN-112. Todėl iš pareiškėjo skundo turinio aišku, jog pareiškėjas ginčija ir nesutinka su Nutarimu Nr. NN-112 dėl pareiškėjo perkėlimo.

Paaškina, kad 3 metus atlikinėjo laisvės atėmimo bausmę Pravieniškių pataisos namuose–atvirojoje kolonijoje (toliau – ir Pravieniškių PN-AK), dirbo, buvo užsitikrinęs materialinę ir socialinę gerovę. Pareiškėjas bausmę atlikinėjo lengvojo režimo sąlygomis, galiojančių nuobaudų neturėjo, buvo skatintas. Nepaisant to, Kalėjimų departamentas ginčijamu Nutarimu perkėlė pareiškėją atlikti tolimesnės bausmės iš Pravieniškių PN-AK į Vilniaus pataisos namus (toliau – ir Vilniaus PN), motyvuojant tokį perkėlimą siekiu palengvinti pareiškėjo socialinės reabilitacijos sąlygas. Perkėlimu buvo pabloginta pareiškėjo padėtis, Vilniaus PN jam nėra užtikrinama lengvesnė socialinė reabilitacija bei materialinė gerovė, nesuteikiama galimybė dirbti, pareiškėjas neperkeliamas į darbo būrį.

Pareiškėjas prašė Vilniaus PN administracijos perkelti jį į darbo būrį, kad būtų suteiktos tokios pat sąlygos kaip ir Pravieniškių PN-AK. Pareiškėjo teigimu, Vilniaus PN administracija, neperkeldama pareiškėjo į darbo būrį, pažeidė Kalėjimų departamento direktoriaus Nutarimą, kuriame nurodyta, kad perkėlimo tikslas – nuteistojo socialinės reabilitacijos lengvinimas. Be to, tik atvykęs pareiškėjas buvo laikomas laikinojo sulaikymo patalpoje, o ne karantino patalpose. Pareiškėjas 2020-06-03 buvo priskirtas prie būrio, kur kiti nuteistieji nedirba, laikosi hierarchijos principo. Vilniaus PN administracija nereagavo į jo prašymus, be to 2020-06-03 skiriant nuobaudą, uždarė jį 10 parų į kalėjimo tipo patalpas.

Pareiškėjas teismo posėdyje nedalyvavo, apie teismo posėdžio vietą ir laiką pranešta tinkamai.

Atsakovas Kalėjimų departamentas atsiliepime į pareiškėjo skundą nurodė, kad su skundu nesutinka, prašo jį atmesti kaip nepagrįstą (b. l. 32–34).

Paaškino, kad nuteistasis dėl netinkamų kalinimo sąlygų, darbo bei neužtikrintos socialinės reabilitacijos Vilniaus PN į įstaigą nesikreipė, be to apie kiekvieną nuteistąjį informacijos Kalėjimų departamentas nekaupia. Dėl COVID-19 situacijos socialinė reabilitacija gali būti pakitusi.

Vienas iš pagrindų, kuriais nuteistasis gali būti perkeliamas iš vienos pataisos įstaigos į kitą – jeigu nuteistojo perkėlimas reikalingas siekiant apriboti jo daromą neigiamą įtaką kitiems nuteistiesiems, palengvinti socialinę reabilitaciją, užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą. Kalėjimų departamentas perkeliant pareiškėją iš vienos įstaigos į kitą vadovavosi nustatytu teisiniu reguliavimu, siekdamas palengvinti pareiškėjo socialinę reabilitaciją. Informacijos apie priešingą poveikį pareiškėjui, apsunkintą socialinę reabilitaciją ir kitas netinkamas kalinimo sąlygas atsakovas neturi. Pareiškėjas nepateikė jokių faktinių aplinkybių, įrodymų bei nedetalizavo priežasčių, dėl kurių skundžiamas Nutarimas yra neteisėtas. Aplinkybė, jog Vilniaus PN esančios sąlygos yra prastesnės, nesudaro pagrindo naikinti Nutarimo.

Atsakovo atstovai teismo posėdyje nedalyvavo, apie teismo posėdžio vietą ir laiką pranešta tinkamai.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Vilniaus PN atsiliepimo į pareiškėjo skundą nepateikė. Trečiojo suinteresuoto asmens Vilniaus PN atstovai teismo posėdyje nedalyvavo, apie teismo posėdžio laiką ir vietą pranešta tinkamai.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

Nagrinėjamoje byloje kilo ginčas dėl Kalėjimų departamento 2020-05-29 nutarimo dėl pareiškėjo perkėlimo į kitą pataisos įstaigą Nr. NN-112 teisėtumo ir pagrįstumo.

Teismas nustatė, kad pareiškėjas ginčijamu 2020-05-29 Kalėjimų departamento direktoriaus Nutarimu perkeltas iš Pravieniškių PN-AK į Vilniaus PN, siekiant palengvinti nuteistojo socialinės reabilitacijos sąlygas, užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą (b. l. 7). Pareiškėjas

nesutinka su ginčijamu Nutarimu įvykdytu jo perkėlimu, teigia, kad perkeliant jį iš Pravieniškių PN-AK į Vilniaus PN buvo pabloginta jo padėtis.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Bausmių vykdymo kodeksas (toliau – ir BVK; teisės akto redakcija, galiojanti nuo 2020-05-01) ir Kalėjimų departamento direktoriaus 2015-08-31 įsakymu Nr. V-321 patvirtintas Nuteistųjų perkėlimo iš vienos pataisos įstaigos į kitą tvarkos aprašas (toliau – ir Tvarkos aprašas; teisės akto redakcija, galiojanti nuo 2020-04-07).

Pagal BVK 65 straipsnį, į konkrečią pataisos įstaigą, nustatytą Kalėjimų departamento, nuteistąjį siunčia kardomojo kalinimo vietos administracija atsižvelgdama į nuteistojo asmenybės pavojingumą, visuomenės saugumą, padarytos nusikalstamos veikos pavojingumą ir pobūdį, nuteistojo sveikatą, psichologines savybes, amžių, darbingumą, turimą specialybę ir požiūrį į darbą.

BVK 69 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad nuteistasis, kuriam paskirtas laisvės atėmimas, gali būti perkeltas iš vienos pataisos įstaigos į kitą toliau atlikti bausmės, jeigu to reikia siekiant apriboti jo daromą neigiamą įtaką kitiems nuteistiesiems, palengvinti socialinę rehabilitaciją, užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą arba kitais šiame kodekse nustatytais atvejais. To paties straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad teisę perkelti nuteistąjį iš vienos pataisos įstaigos į kitą turi Kalėjimų departamento direktorius. Nuteistųjų perkėlimo iš vienos pataisos įstaigos į kitą tvarką nustato Kalėjimų departamento direktorius.

Tvarkos aprašo 3.2 punkte, kuriuo vadovaujantis priimtas ginčijamas Nutarimas, nustatyta, kad nuteistąjį leidžiama perkelti, jeigu nuteistojo perkėlimas iš vienos pataisos įstaigos į kitą reikalingas siekiant apriboti jo daromą neigiamą įtaką kitiems nuteistiesiems, palengvinti socialinę rehabilitaciją, užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą. Tokiu atveju perkeliančioji įstaiga pateikia Kalėjimų departamentui motyvuoto nutarimo dėl nuteistojo perkėlimo, kuris turi būti suderintas su priimančiąja įstaiga, projektą.

Kalėjimų departamento direktoriaus nutarimo dėl nuteistojo perkėlimo projektą parengia perkeliančioji įstaiga, derina (vizuoja) priimančiosios įstaigos vadovas ir Kalėjimų departamento padalinių, atsakingų už nuteistųjų priežiūrą ir įskaitą, sveikatos priežiūrą, kriminalinę žvalgybą, vadovai. Jeigu derinimas (vizavimas) vykdomas dokumentų valdymo sistemoje, priimančiosios įstaigos vadovas nutarimo projektą derina kvalifikuotu elektroniniu parašu, Kalėjimų departamento atitinkamų padalinių vadovai – dokumentų valdymo sistemos priemonėmis (Tvarkos aprašo 4 punktas). Nutarimą dėl nuteistojo perkėlimo pasirašo Kalėjimų departamento direktorius arba direktoriaus pavaduotojas, kuriam priskirta administruoti saugumo valdymo sritį (Tvarkos aprašo 5 punktas). Nuteistasis iš vienos pataisos įstaigos į kitą gali būti perkeliamas Kalėjimų departamento iniciatyva, kai yra Kalėjimų departamento direktoriaus ar jo pavaduotojo pasirašytas motyvuotas nutarimas dėl nuteistojo perkėlimo (Tvarkos aprašo 12 punktas).

Taigi, iš teisinio reglamentavimo matyti, kad Kalėjimų departamento direktoriui suteikta diskrecijos teisė, atsižvelgiant į atitinkamas aplinkybes, nuteistąjį perkelti tęsti bausmės atlikimą į kitus pataisos namus. Teisinis reglamentavimas nenumato galimybės nuteistajam pačiam pasirinkti bausmės atlikimo vietas.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) praktikoje yra pažymėta, jog Kalėjimų departamento administracinis aktas perkelti arba neperkelti nuteistąjį į kitą pataisos įstaigą turi būti motyvuotas, jame turi būti nurodyta, kokios nustatytos aplinkybės lėmė išvadą, jog yra (nėra) išimtinių aplinkybių, kliudančių nuteistąjį toliau laikyti toje pačioje pataisos įstaigoje. Paprastai išimtinės aplinkybės, kliudančios nuteistąjį toliau laikyti toje pačioje pataisos įstaigoje, yra pateikiamos perkeliančiosios įstaigos išvadoje, kuri laikytina Kalėjimų departamento administracinio akto perkelti arba neperkelti nuteistąjį į kitą pataisos įstaigą motyvuojamąja dalimi (LVAT 2015-09-25 nutartis administracinėje byloje Nr. A-1588-146/2015).

Viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) 8 straipsnio 1 dalis nustato, jog individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos (VAI 8 straipsnio 1 dalis). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad VAI 8 straipsnio

nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas (žr., pvz., LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2011-06-27 sprendimą administracinėje byloje Nr. A556-336/2011, 2010-09-24 sprendimą administracinėje byloje Nr. A756-450/2010, 2010-11-15 sprendimą administracinėje byloje Nr. A556-15/2010).

Nagrinėjamu atveju Nutarimas, kuriuo vadovaujantis pareiškėjas buvo perkeltas į Vilniaus PN, priimtas galiojančių teisės aktų pagrindu, Nutarimo projekto sudarytojas – perkeliančioji įstaiga Pravieniškių PN-AK, Nutarimas vizuotas priimančiosios įstaigos direktoriaus ir patvirtintas Kalėjimų departamento direktoriaus parašu. Taigi Nutarimo priėmimo procedūra pažeista nebuvo.

Tačiau, vertinant Nutarimo pagrįstumą VAI 8 straipsnio kontekste matyti, kad pačiame Nutarime tik lakoniškai nurodyta, kad pareiškėjas perkeliamas siekiant palengvinti jo socialinę rehabilitaciją, užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą (b. l. 7). Nutarimo motyvai apriboti tik Tvarkos aprašo 3.2 papunkčio nuostatomis, niekaip neatskleidžiant būtinybės taikyti tokias nuostatas pareiškėjo perkėlimo atveju, neatskleidžiant taikytų teisinių nuostatų esmės ir taikymo tikslingumo. Iš skundžiamo Nutarimo nėra aišku, kodėl pareiškėjo socialinė rehabilitacija ar veiksminga jo priežiūra negali būti toliau užtikrinama Pravieniškių PN-AK ir turi būti taikoma išimtis dėl pareiškėjo perkėlimo į kitą įkalinimo įstaigą. Skundžiamas Nutarimas yra itin abstraktus ir nekonkretizuotas, jame nėra pateikiamos aplinkybės, kurioms esant yra pagrindas pareiškėją perkelti į kitą kalinimo įstaigą.

Nutarimo motyvų trūkumas šiuo atveju yra esminis. Iš pareiškėjo skundo turinio matyti, kad pareiškėjui nėra aiškios jo perkėlimo priežastys. Teismo vertinimu, tokios priežastys negali būti nustatytos iš Nutarimo turinio, nes jame tik pacituotos taikytinos teisės aktų nuostatos, bet jų turinys pareiškėjo perkėlimo atveju nėra atskleidžiamas. Taigi motyvų išdėstymas Nutarime nėra pakankamas, toks Nutarimas neatitinka VAI 8 straipsnyje įtvirtinto adekvataus motyvų išdėstymo reikalavimo.

Nors Kalėjimų departamento direktoriui suteikta diskrecijos teisė (BVK 69 straipsnio 5 dalis) perkelti nuteistąjį iš vienos pataisos įstaigos į kitą, tai nepaneigia Kalėjimų departamento, kaip viešojo administravimo įstaigos, pareigos pagrįsti savo priimamus administracinius aktus, taip, kad jie būtų aiškūs, suprantami, būtų galima nustatyti tokių aktų priėmimo priežastis asmeniui, kurio atžvilgiu jie yra priimami.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, teismas konstatuoja, kad pareiškėjo ginčijamas Kalėjimų departamento 2020-05-29 nutarimas Nr. NN-112 dėl perkėlimo į kitą pataisos įstaigą nėra pagrįstas objektyviais duomenimis, toks administracinis aktas neatitinka VAI 8 straipsnio 1 dalyje keliamų reikalavimų, todėl yra naikintinas kaip nepagrįstas ir prieštaraujantis teisės aktams (Administracinių bylų teisenos įstatymo 88 straipsnio 1 dalies 2 punktą).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84–87 straipsniais, 88 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 132 straipsnio 1 dalimi, 133 straipsniu, teismas

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo T. R. skundą tenkinti.

Panaikinti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2020-05-29 nutarimą Nr. NN-112 dėl perkėlimo į kitą pataisos įstaigą.

Sprendimas per trisdešimt dienų nuo sprendimo paskelbimo gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, apeliacinį skundą paduodant per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjai

Mefodija Povilaitienė

Henrikas Sadauskas

Gediminas Užubalis